

Analyse | kraka

28. juni 2024

Direkte udgifter i den grønne trepartsaftale

Af Ulrik Beck og Anne Sophie Hækkerup

Med den grønne trepartsaftale har regeringen og de øvrige aftalepartnere fremlagt en samlet pakke, der skal være med til at sikre den grønne omstilling af landbruget samt forbedre miljøet og biodiversiteten i Danmark. Denne analyse undersøger de direkte udgifter for staten forbundet med en række af aftalens tiltag.

- De samlede direkte udgifter ved tiltag i den grønne trepartsaftale løber op i ca. 52,7 mia. kr. frem til 2045.
- Det svarer til ca. 8.800 kr. pr. dansker
- I perioden 2025-2044 svarer det til ca. 440 kr. pr. nulevende dansker pr. år.

Kontakt

Cheføkonom
Ulrik Beck
Tlf. 3140 8705
E-mail urb@kraka.dk

Studertermedarbejder
Anne Sophie Hækkerup

Kraka er finansieret af Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Direkte udgifter ved den grønne trepartsaftale

Denne analyse: Direkte udgifter ved grøn trepartsaftale

Med den grønne trepartsaftale har regeringen og de øvrige aftalepartnere fremlagt en samlet pakke, der skal være med til at sikre den grønne omstilling af landbruget samt forbedre miljøet og biodiversiteten i Danmark. På opfordring af DR undersøger vi i denne analyse størrelsen af de direkte udgifter for staten forbundet med en række af aftalens tiltag. Tiltagene vil skulle finansieres, hvis aftalen vedtages politisk.

Aftalen indeholder ikke økonomi- beregninger

Der er ikke offentliggjort officielle beregninger af trepartsaftalens samlede økonomi. Tallene i denne analyse stammer derfor fra selve aftaleteksten. Aftaleteksten angiver ikke konsekvent for alle tiltag, hvornår de forskellige udgifter falder i perioden fra 2025 til 2044. I analysen er der lagt til grund, at beløbene fordeles jævnt ud over perioden, medmindre andet er beskrevet. En række mindre udgiftsposter er kun overfladisk beskrevet, og de er derfor ikke regnet med. Analysen dækker dog udgifterne ved alle større tiltag, der er inkluderet i aftalen – med en enkelt undtagelse:

CO₂-afgiften er ikke indregnet

CO₂e-afgiften på landbrugets udledninger af drivhusgasser fra husdyrproduktion og gødningshåndtering giver et provenu til statskassen. I en opgørelse af de direkte udgifter ved aftaleteksten, bør dette modregnes. Imidlertid er det beskrevet i aftaleteksten, at provenuet fra afgiften i 2030 og 2031 skal føres tilbage til erhvervet, og hvad der skal ske med provenuet i de følgende år, er ikke beskrevet. På grund af disse usikkerheder, samt usikkerheder om provenuets størrelse ved den valgte afgiftsmodel, er hverken positive eller negative direkte udgifter forbundet med afgiften på landbrugets udledninger indregnet. For yderligere beskrivelse af metodiske overvejelser refereres til metodebilaget.

Samlede udgifter: 52,7 mia. kr. / 8.800 kr. pr. dansker

Resultater

De samlede direkte udgifter af de inkluderede tiltag løber op i 52,7 mia. kr. fordelt over perioden 2025-2044. Det svarer til, at aftalen koster ca. 8.800 kr. per dansker¹ over den samlede periode.²

Arealfond og pyrolyse udgør hovedparten

Tabel 1 viser fordelingen af udgifter på udgiftsposter. Danmarks Grønne Arealfond udgør den klart største udgiftspost på ca. 42 mia. kr., hvilket svarer til 79,3 pct. af de samlede udgifter. Tilskud til pyrolyse udgør den næststørste udgift, med en samlet udgift på 9,9 mia. kr. svarende til 18,8 pct. af de samlede udgifter.

Øvrige poster er små

De øvrige inkluderede udgiftsposter udgør 1,9 pct. af udgifterne svarende til 0,99 mia. kr.. Det drejer sig om udgifter til oprettelsen af kystvandråd, støtte til udtagningskonsulenter, fremme af plantebaserede fødevarer, gebyrløftning for slagterier samt opkvalificering af beskæftigede i landbrugs- og følgeerhverv.

¹ I beregningen anvender vi antallet af danskere i maj 2024 fra Statistikbankens tabel FOLK1AM.

² I denne beregning er der ikke taget højde for, at udgifter i fremtiden koster mindre, hvis man er interesseret i hvor mange penge der skulle sættes af til dem i 2024 pga. såkaldt tilbagediskontering.

Tabel 1 Fordeling af udgifter på poster, samlet for 2025-2044

Hovedkategori	Tiltag	Mia. kr.	Pct.
Den Grønne Arealfond	Udtagning af kulstofrige lavbundslande	9,40	17,8
Den Grønne Arealfond	Areal til kvælstofreduktion	10,00	19,0
Den Grønne Arealfond	Statslig urørt skov	2,40	4,6
Den Grønne Arealfond	Privat urørt skov	7,00	13,3
Den Grønne Arealfond	Privat produktionsskov	13,00	24,7
Pyrolyse	Tilskud til pyrolyse	9,90	18,8
Øvrige tiltag	Kystvandråd	0,05	0,1
Øvrige tiltag	Udtagningsskuler	0,07	0,1
Øvrige tiltag	Fremme af plantebaserede fødevarer	0,05	0,1
Øvrige tiltag	Opkvalificering af beskæftigede i landbrugs- og følgeerhverv	0,10	0,2
Øvrige tiltag	Gebyrløftning for slagterier	0,72	1,4
Samlet		52,7	100,0

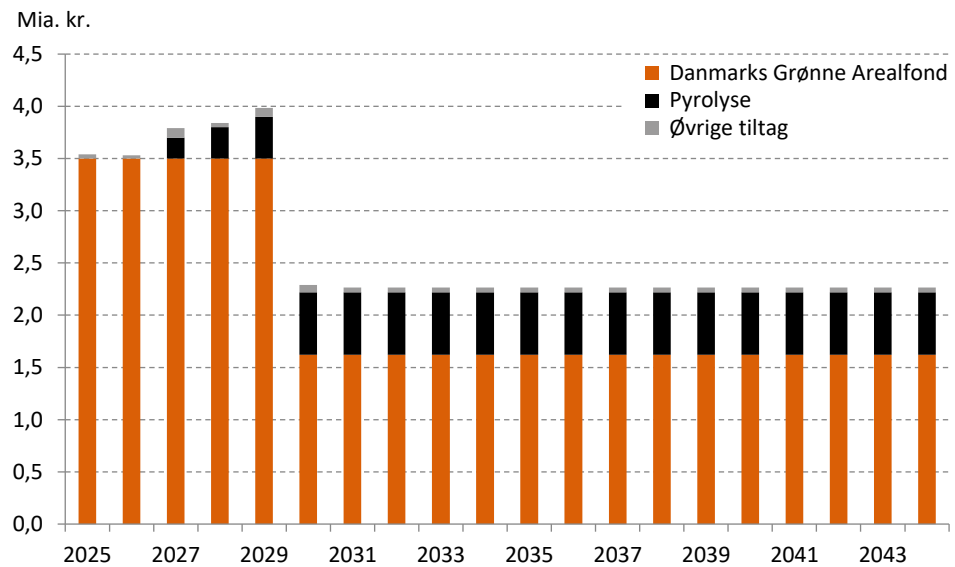
Anm.: Alle tal i denne tabel er baseret på gennemlæsningen af Aftale om et Grønt Danmark. Metoden er beskrevet i analysen.

Kilde: Aftale om et Grønt Danmark, link: <https://oem.dk/media/9949/aftale-om-et-groent-danmark.pdf>.

Største udgifter først i perioden

De undersøgte tiltag har højere gennemsnitlige udgifter pr. år i perioden 2025-2029 end i perioden 2030-2044, jf. Figur 1. I alle årene i perioden 2025-2044 udgør Danmarks Grønne Arealfond den største udgiftspost, forudsat at udgifterne er fordelt ligeligt ud over perioden fra 2030 og frem, hvor timingen af udgifterne ikke er beskrevet i aftaleteksten. Udgifterne til fonden er højest frem til 2030 grundet udgifterne ifm. udtagning af kulstofrige lavbundslande. Udgifterne til pyrolyse indføres i perioden 2027-2030. Fra 2030 og frem bruges der 600 mio. kr. om året på pyrolyse. Udgifterne til opkvalificering falder i årene 2027-2030 og fra 2029 løftes slagteriernes gebyrer med 45 mio. kr. om året.

Figur 1 Illustrativ fordeling af udgifter til Aftale om et Grønt Danmark, 2025-2044

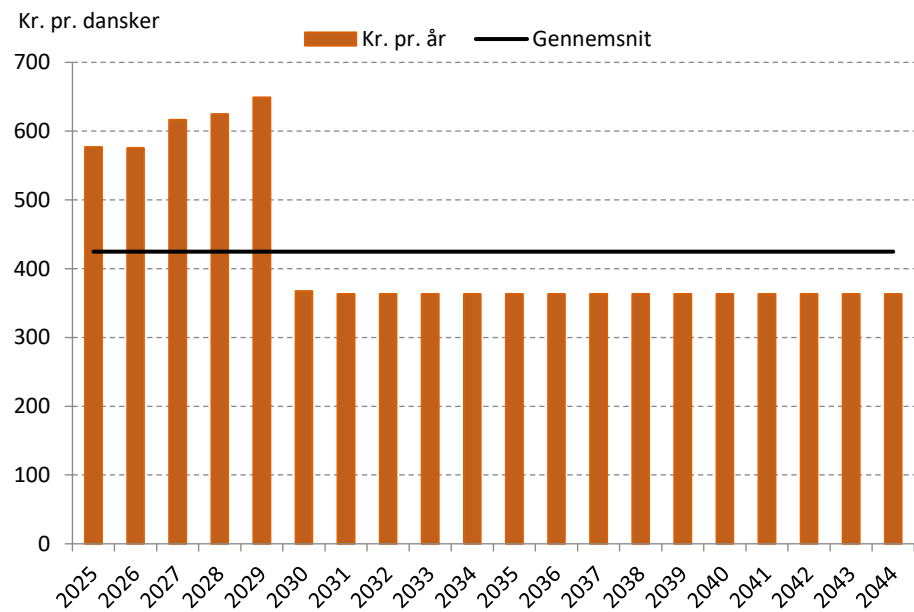
Anm.: Fordeling af udgifter på år fremgår direkte af aftaleteksten for pyrolyse, gebyrløftning, støtte til plantebaserede fødevarer, kystvandråd og udtagningskonsulenter. For Danmarks Grønne Arealfond fremgår udgifterne ikke fordelt på år. Udgifterne er i stedet fordelt på følgende vis: 1) Det fremgår af aftaleteksten, at 9,4 mia. bruges på udtagning af kulstofrige lavbundsjordene frem mod 2030. Vi fordeler dette beløb ligeligt over årene 2025-2029. 2) Det resterende beløb fordeles ligeligt over årene 2025-2044.

Kilde: Aftale om et Grønt Danmark, link: <https://oem.dk/media/9949/aftale-om-et-groent-danmark.pdf>.

Gennemsnitlig omkostning pr. dansker pr. år: ca. 440 kr.

De betragtede udgiftsposter svarer til i gennemsnit ca. 440 kr. pr. dansker pr. år i perioden 2025-2044, jf. Figur 2. Udgifterne er højest i starten af perioden, hvor de stiger fra ca. 590 kr. i 2025 til ca. 670 kr. i 2029. Derefter falder udgifterne, for i perioden fra 2029 til 2044 at ligge på ca. 380 kr. per dansker årligt. Disse opgørelser bygger på vores simple fordeling af udgifter på de år, hvor informationen mangler i aftaleteksten.

Figur 2 Udgifter per dansker til Aftale om et Grønt Danmark, 2025-2044

Anm.: Tallene i denne figur er baseret på gennemlæsningen af Aftale om et Grønt Danmark. Se afsnittet metode for en nærmere beskrivelse af de bagvedliggende antagelser. I beregningen af udgifterne pr. dansker, anvender vi antallet af danskere i maj 2024 fra Statistikbankens tabel FOLK1AM.

Kilde: Aftale om et Grønt Danmark, link: <https://oem.dk/media/9949/aftale-om-et-groent-danmark.pdf>.

Metodebilag

I det følgende beskrives yderligere metodiske overvejelser, der ligger til grund for analysen.

Elementer af aftalen der ikke medregnes

Nogle elementer af aftalen antages at kunne finansieres gennem omlægning af EU's landbrugsstøtte. Andre elementer er uklart beskrevet, eller hænger sammen med CO₂-afgiften, der ikke er inkluderet, som nævnt i hovedteksten. Disse tiltag er ikke inddraget i beregningen. Tiltagene er:

- Tiltag, der finansieres gennem omlægning af EU's landbrugsstøtte:
 - Tilskud til anvendelse af metanreducerende fodertilsætningsstoffer
 - Etableringsstøtte til unge landbrugere
 - Tilskud til reduceret gødningsanvendelse
- Afgifter og tilskud, hvor aftaleteksten ikke beskriver indtægter og udgifter i perioden:
 - CO₂e-afgift på husdyrs fordøjelse og gødningshåndtering
 - CO₂e-afgift på udledninger fra kulstofrige lavbundsjord
 - Afgift på landbrugskalk
 - Slagtepræmie på grise finansieret gennem en produktionsafgift på grise
- Tiltag, hvor formuleringen er for uklar til, at udgiften kan inddrages:
 - Lempelse af grisesektorens produktionsomkostninger

Udgifterne er fordelt ligeligt ud hvis andet ikke er beskrevet

Resultaterne af denne analyse bygger på en gennemlæsning af Aftale om et Grønt Danmark. Da der ikke er fremlagt et samlet overblik over udgifterne, er alle tal i denne analyse baseret på en læsning af aftalens indhold og udgifter. Da det ikke altid fremgår, hvornår pengene vil blive brugt over den periode, som aftalen dækker, bygger fordelingen af udgifter over årene på en række simple antagelser. Enkelte steder er formuleringerne for utydelige til, at det er muligt at afgøre, hvordan pengene skal bruges. Disse poster er ikke medtaget. Da det drejer sig om relativt små beløb, betyder det ikke noget for det samlede billede.

Udgifter svarer ikke til saldoeffekt

I denne analyse tages der ikke højde for tilbageløb (de penge, der kommer tilbage i statskassen grundet den øgede aktivitet i økonomien som følge af investeringerne) eller de potentielle effekter på aktivitet i økonomien grundet indførslen af CO₂e-afgiften. Dermed kan de tal, der præsenteres her, ikke fortolkes som effekterne på den offentlige saldo.

Undersøger ikke andre effekter af aftalen

Analysen inkluderer ikke de positive effekter, som en række af tiltagene vil have på bl.a. klima, natur, vandmiljø og rekreative værdier af natur. I en samfundsøkonomisk beregning vil disse positive effekter, såvel som bl.a. negative økonomiske effekter fra en reduceret landbrugsproduktion, også skulle indregnes.